

Onder volwassenen

Jami Attenberg bij Meulenhoff:

De Middlesteins
Onder volwassenen

www.meulenhoff.nl

Jami Attenberg

Onder volwassenen

Roman

Uit het Engels vertaald door Onno Voorhoeve

ISBN 978-90-290-9185-5

ISBN 978-94-023-0832-7 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *All Grown Up*

Oorspronkelijke uitgever: Houghton Mifflin Harcourt

Omslagontwerp: Robert-Jan Lechner | Blackbook

Omslagbeeld: *New York Window View*, © 2009 Matteo Pericoli

Vormgeving binnenwerk: ZetSpiegel, Best

© 2017 by Jami Attenberg

Nederlandstalige uitgave © 2017 Onno Voorhoeve en Meulenhoff

Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De woning

JE ZIT OP DE KUNSTACADEMIE, je vindt het vreselijk, je gaat van school, je verhuist naar New York. Bij de meeste mensen is een verhuizing naar New York een teken van ambitie. Maar bij jou betekent het mislukking, want jij bent daar opgegroeid, en dat betekent dat je met hangende pootjes terugkomt omdat je het in de wijde wereld niet hebt gered. Qua persoonlijke ontwikkeling ben je terug bij af.

Een tijdje woon je in het centrum, bij je broer en zijn vriendin, in een klein logeerkamertje waar het bed klem staat tussen een schoenenkast, een paar gitaarkoffers van je broer en een wand met oude studieboeken van zijn vriendin. Je vindt werk, via diezelfde vriendin. Je vindt het werk niet verschrikkelijk en niet super, maar het geeft geen pas om erover te klagen, want je bent niets meer dan een ander, en in veel opzichten veel en veel minder. Je telt je zegeningen en gaat aan het werk.

Je begint geld te verdienen. Je vindt een kleine, stoffige, slecht

onderhouden loft aan een onooglijke kade in Brooklyn. Daar zit één wandvullend raam in, dat een mooi kader vormt voor het piepkleine Empire State Building in de verte. Nu ben je thuis. Iedereen om je heen slaakt een zucht van verlichting. Nu is ze veilig, denken ze allemaal. Niemand die zegt: ‘Dus je maakt geen kunst meer?’ Ze willen het antwoord niet horen, het kan ze niet schelen of ze zijn bang om het te vragen omdat ze bang zijn voor jou. Hoe het ook zij, iedereen houdt zijn mond hierover, over deze nieuwe, niet-kunstzinnige fase in je leven, ook al betekende kunst maken alles voor je.

Maar je hebt een geheimpje: je maakt geen Kunst meer, maar tekent nog wel elke dag. Als je dat aan iemand zou vertellen, zou je toegeven dat er een gat in je leven was geslagen, en dat doe je liever niet. Zoiets vertrouwt je alleen je psychotherapeut toe. En nu teken je elke dag datzelfde ding: dat verdomde Empire State Building. Je staat iedere ochtend op (of in de weekenden pas ’s middags, afhankelijk van de intensiteit van de kater), drinkt een kop koffie, gaat aan het kaarttafeltje bij het raam zitten en tekent dat ding, meestal met potlood. Als je de tijd hebt, gebruik je inkt. En soms, als je naar je werk moet, stel je het uit tot ’s avonds, en dan kleur je de schetsen in om de steeds wisselende belichting van het gebouw te vangen. Soms teken je alleen het gebouw, soms ook de gebouwen eromheen, soms de lucht, soms ook de brug op de voorgrond, soms de East River en soms het raamkozijn om het hele tafereel heen. Je hebt schetsboeken vol met die tekeningen. Je zou eeuwig hetzelfde ding kunnen blijven tekenen, realiseer je je. ‘Niemand stapt twee keer in dezelfde rivier, want het is niet dezelfde rivier en niet dezelfde mens’, heb je weleens gelezen. Het Empire State Building is jouw

rivier. En je hoeft je huis niet uit om erin te stappen. Kunst voelt weer veilig voor je, ook al weet je dat je er niet beter in wordt en dat je het werk hooguit aan toeristen zou kunnen verkopen, op een zonnige zaterdag op een trottoir bij Central Park. Het daagt niet uit en wil niks zeggen. Het is alleen maar jouw kijk, en dat in de herhaling. Maar meer kun je niet doen, dit is wat je te bieden hebt, en dat is net genoeg om je het gevoel te geven dat je bijzonder bent.

Zes jaar lang doe je dit. Een woning in Brooklyn in een dynamische buurt. Waarom verhuizen als de huur zo laag is? Saai, maar goedbetaald werk waarin je uitblinkt; je krijgt een paar keer opslag. Je doet wat vrijwilligerswerk hier en daar. Je loopt mee in de protestmarsen waarin je activistische moeder ook meeloopt. Zinloze schetsboeken stapelen zich op op de onderste plank van een boekenkast. Een piepkleine pleister op een grote wond. Je drinkt stevig en lange tijd gebruik je ook, vooral coke en ecstasy, maar ook weleens pillen om weer rustig te worden na een nacht doorhalen. Een ander soort pleister. Er zijn onduidelijke mannen, in je bed, in je leven, maar je bent vooral bezig die stem in je hoofd tot zwijgen te brengen die zegt dat je je leven vergooit, dat je nog een kind bent, dat je zogenaamde volwassenheid een masker is, dat je hopeloos vastzit en alleen verder zal komen als je door iets gedwongen wordt om te veranderen. En je mist ook het maken van kunst.

Andere mensen die je kent, lijken geen moeite te hebben met verandering. Ze maken carrière, kopen huizen, verhuizen naar andere steden, worden verliefd, gaan trouwen, nemen een andere achternaam aan, halen katten uit het asiel en krijgen uiteindelijk kinderen, en doen van dat alles uitge-

breid verslag op social media. En dat lijkt allemaal moeiteloos te gaan. Hun levens zitten in elkaar als een gebouw waarvan iedere kostbare, maar volstrekt voorspelbare bouwsteen voor je ogen op de andere wordt gestapeld.

Het dieptepunt is dat je wat gaat drinken met een vriendin, een vriendin met wie je al eindeloos vaak bent doorgezakt, en dat je vriendin bij de bar alleen maar naar de kaart staart en jij dan ‘Drink je niks?’ moet vragen en zij antwoordt met ‘Kon ik dat maar’, waarna ze een betekenisvolle stilte laat vallen en jij precies weet wat er gaat komen: ze gaat je vertellen dat ze zwanger is. En de onderliggende boodschap is dat jij mazzel hebt dat je nog kan drinken en zij pech heeft dat ze dat niet kan omdat ze zo’n stomme baby in haar buik heeft. Wat een vreselijk stomme baby. In haar buik.

En dan verwachten je broer en zijn vrouw ook een kind, en daar kun je niet de pest over inhebben omdat het familie is, en ook omdat ze altijd ontzettend aardig voor je zijn geweest en je vooral met je broer een hele sterke band hebt vanwege het vroegtijdige overlijden van jullie vader aan een overdosis. Je organiseert een babyshower, waarbij je te veel mimosa’s drinkt en een potje huilt op de wc, maar je bent er vrij zeker van dat niemand het merkt. Het is niet omdat je zelf graag een baby wilt, of wil trouwen, helemaal niet. Dat is niks voor jou. Het is alleen dat je om de een of andere reden heel moe bent. Moe van het leven. Moe van ergens bij willen horen waar je niet bij hoort. Je gaat die avond naar huis en tekent het Empire State Building, en je krijgt weer hoop omdat je iets doet wat je graag doet. Je kikkert er zo van op dat je op internet opzoekt wat de kleuren van die avond – de belichting is groen en blauw – betekenen en je

leest dat het vanwege de Dag van de Eetstoornissen is, waardoor je op slag weer depressief wordt, ook al heb je nog nooit van je leven een eetstoornis gehad.

Negen maanden komen en gaan, en er kan ieder moment een baby geboren worden. Je belt je broer om te vragen wanneer precies, maar ze hebben een lekker vage, alternatieve vroedvrouw en je hoort: 'We weten het nog niet. Kan nog wel een week duren.' Je bent opeens vol enthousiasme. Het wordt een meisje. 'Bel me als er iets gebeurt, wat dan ook,' zeg je tegen hem. Dan heb je drie intens saaie, geestdodende middagvergaderingen achter elkaar en word je verplaatst naar een nieuw werkhokje, dat je deelt met een net aangenomen collega die dertien jaar jonger, geestig, extravert en knap is en waarschijnlijk maar de helft verdient, maar toch steeds weer in nieuw aangeschafte strakke jurkjes verschijnt. Het is een vrijdag. Jullie gaan wat drinken bij jou in de buurt. Je wordt dronken. Dan bel je je dealer, die je al een paar jaar niet meer gebeld hebt. Ongelooflijk dat het nummer het nog doet. Hij zegt: 'Dat is een tijd geleden.' Jij zegt: 'Ik had het druk,' alsof je je moet verontschuldigen dat je geen drugs meer gebruikt. Je koopt niet veel, net genoeg, maar dan ontmoet je een man in het café – jullie doen allebei alsof je elkaar al eerder hebt ontmoet, ook al is dat niet zo, maar op de een of andere manier lijkt het zo wat veiliger – en hij heeft meer dan genoeg voor jullie allebei. Dan gaan jullie samen naar huis, naar jouw huis, naar het kleine Manhattan in het raam, naar de stapel schetsboeken, en daar beginnen jullie al die drugs tot jullie te nemen. Dat neemt uren in beslag. Er komt ook een beetje seks bij kijken, maar geen van tweeën is erg in de ander geïnteresseerd. Samen gebruiken, dat is het

wel zo'n beetje. Geen zin om al te veel moeite te doen. Uiteindelijk vertrekt hij en zet jij je telefoon uit om te gaan slapen. Zondagavond word je wakker. Je zet je telefoon aan. Acht berichten van je broer en je moeder. Je hebt de geboorte van je nichtje gemist.

Daarna gebruik je geen drugs meer, definitief. Afkicken hoeft niet. Je beziet de wereld met een frisse blik. Maar de wereld blijft er hetzelfde uitzien. Baan, woning, vrienden, familie, uitzicht. Een paar weken lang lijkt het erop dat je op je werk een enorme promotie gaat maken, maar dan besef je dat zoiets meer verantwoordelijkheid met zich meebrengt, dus wurm je je eronderuit. Die promotie zou betekenen dat je daar nog een tijd zou blijven. Ik moet alle opties openhouden, maak je jezelf wijs. Je weet nooit wat er nog kan gebeuren.

Maar je blijft tekenen. Dat is het mooiste moment van de dag. Het puurste moment. Dat je adem uit je lichaam vloeit en je het gevoel hebt dat je net iets boven de grond zweeft. Op nieuwjaarsdag, die dag van het nieuwe begin, sta je jezelf toe om door de oude schetsboeken te bladeren. Je ziet dat je beter bent geworden. Het is niet zo dat je helemaal géén talent hebt. Dat doet je goed. Je geniet ervan. Je geniet van jezelf. Je gunt jezelf het plezier om jezelf te waarderen. En als dit nu eens goed genoeg is?

Een week later loop je het pand waar je woont uit en zie je dat er een hek om het terrein aan de overkant van de straat is gezet. Er staat een bord bij, een bouwvergunning. Een appartementencomplex van tien verdiepingen. De bouw begint over een maand. Jij woont op de vijfde verdieping. Het gebouw zal jouw uitzicht wegnemen, zonder twijfel. Even vraag je je af of dit een grap is. Je kijkt achter je om te zien of

er ergens een camera staat die je reactie filmt, maar nee, het is geen grap, je leven gaat echt veranderen. Eindelijk word je ergens door verrast.

De bouw duurt een jaar en elke dag zie je de vorderingen. Steen voor steen. Je weet niet precies wanneer het zal gebeuren, wanneer je je uitzicht zult kwijtraken, maar je besluit nog één feestje te geven om afscheid te nemen. Je nodigt iedereen uit die je kent en laat zelfs toe dat er ook kinderen komen. Je vrienden drinken op het Empire State Building en op jou. ‘Het was een mooi uitzicht,’ zegt een van je oude vriendinnen van het werk terwijl haar verloofde toekijkt. ‘Geen onbetaalbaar uitzicht,’ zeg je, ‘maar vijftienhonderd per maand was het wel waard.’ ‘Je betaalt zo weinig,’ zegt haar verloofde. ‘Je kunt niet weg, zelfs niet zonder uitzicht. Je kunt hier nooit weg,’ zegt hij en pakt je daarbij stevig vast.

Op de dag dat de laatste steen gemetseld wordt en je uitzicht officieel verdwenen is, koop je een fles wijn, bestel je een pizza en ga je aan je tafeltje zitten. Je staart naar lucht, naar niets en naar steen. Dat wat jou bijzonder maakte is weg. Dat uitzicht krijg je nooit meer terug, en die tijd ook niet. Het enige wat je eraan overhoudt zijn die schetsboeken waar je toch niets aan hebt. Je overweegt ze te verbranden, maar wat schiet je daarmee op? En ze zijn het enige bewijs van je bestaan op deze aardbol. Je beseft dat je al die tijd alleen maar bezig was om jezelf ervan te overtuigen dat je nog leefde. *Maar als ik dit niet heb, ben ik dan dood?* Nee toch zeker? Alsjeblieft niet, zeg. Je neemt een hap pizza en een slok wijn en stelt jezelf de vraag die je dan eindelijk durft te stellen: Wat nu?

Andrea

ER KOMT EEN BOEK UIT. HET IS een boek over single zijn, geschreven door een zeer aantrekkelijke vrouw die inmiddels getrouwd is. Ze kijkt erin terug op de tijd dat ze nog alleenstaand was, met een kritische, maar ook nostalgische blik. Ik hoef dat boek niet te lezen. Ik ben al single. Dat ben ik al een hele tijd. Er is niets wat dit boek me daarover kan leren dat ik nog niet weet.

Toch begint iedereen die ik ken over dit boek. Het zijn net postduiven die erop uitgestuurd worden door een doortrapte mediastrategie ergens op een dak midden in Manhattan. Ze laten zich door niets weerhouden om hun bestemming te bereiken, en die bestemming ben ik, hun doelgroep.

Mijn collega Nina overhandigt me met veel gerinkel van armbanden haar exemplaar als ze het uit heeft, ook al heb ik nooit te kennen gegeven dat ik het wil lezen, laat staan dat ik het er met haar over gehad heb. Ze is net weer single en vierentwintig. Een vrouw die niet net weer single was, en ook

geen vierentwintig, zou het wel uit haar hoofd laten om dit boek aan een andere alleenstaande vrouw te geven.

Mijn moeder bestelt voor mij een exemplaar via internet en dat belandt op een dag in mijn brievenbus, bij wijze van verrassing, zonder briefje of naam van de afzender. Het kost me een week om uit te vinden van wie het afkomstig is. De hele tijd denk ik: een spook heeft me dit boek gestuurd. Een spook wil me laten nadenken over single zijn.

Uiteindelijk biecht mijn moeder op dat het van haar komt. (Uiteraard ziet zij het niet als opbiechten. Ik ben de enige die het zo interpreteert.) ‘Heb je het boek gekregen?’ vraagt ze. ‘O, heb jij me dat boek gestuurd,’ zeg ik. ‘Mam, waarom stuur je zo’n boek naar mij?’ ‘Ik dacht dat je er wat aan zou hebben,’ zegt ze.

Mijn schoonzus, die in een gat ergens in New Hampshire woont en daar haar leven in dienst stelt van haar stervende kind, mijn nichtje, en alle dagen met de dood bezig is, begint over het boek tijdens ons wekelijkse zondagse telefoongesprek. ‘Heb je al over dat boek gehoord?’ vraagt ze. ‘Ja,’ antwoord ik. ‘Ik heb erover gehoord.’

Studievriendinnen van vroeger zetten links naar recensies van het boek op mijn Facebookpagina en maken opmerkingen als: ‘Klinkt als iets voor jou,’ of: ‘Dit deed me aan jou denken.’ Ik denk: moet ik dit leuk vinden? Ik vind het niet leuk. Waar is de niet-leukknop? Waar moet ik op drukken als ik het uit wil schreeuwen?

Ik ga naar mijn psychotherapeut en zeg: ‘Waarom is single zijn het enige waar mensen aan denken als ze mij zien? Ik ben ook nog andere dingen.’

En dat vindt ze mooi, die ouwe, zure, gerimpelde, intel-

lectuele tang. Dit voelt als een doorbraak, of in elk geval als een waardevolle ervaring, een moment waar je lering uit kunt trekken. Iets. Het is een nieuwe wending in onze gesprekken. Er wordt stelling genomen, een stelling over mijn leven, eindelijk. ‘Vertel me dan eens wie je bent,’ zegt ze. ‘Wat valt er nog meer over jou te melden?’

‘Nou, ik ben een vrouw,’ zeg ik.

‘Ja, inderdaad.’

‘Ik werk als ontwerpster bij een reclamebureau.’

‘Ja.’

‘Technisch gezien ben ik Joods.’

‘Oké.’

‘Ik ben een New Yorkse.’

Ik begin me ongemakkelijk te voelen. Er is toch wel meer dan dat?

‘Ik ben een vriendin,’ zeg ik. ‘Ik ben een dochter, een zus, een tante.’ Die dingen treden de laatste tijd wat minder op de voorgrond, maar ze horen wel bij me.

In mijn hoofd denk ik:

Ik ben alleen.

Ik drink.

Ik ben een mislukte kunstenaar.

Ik ben luidruchtig in bed.

Ik ben de kapitein van het zinkende schip dat ik mijn lichaam noem.

Tegen m’n therapeut zeg ik: ‘Ik ben een brunette.’

Ik ga uit met een man die ik op internet heb ontmoet en dat gaat niet goed. Hoewel het me enig genoegens verschaft dat ik nu eens een keer niet degene ben die te veel drinkt tijdens een date, heb ik daar niet lang lol van, want ik zit

toch maar mooi met een zuiplap opgescheept. Ik moet me met deze man bezighouden, in de gaten houden of hij een kwade of een goede dronk heeft. Ik zal een rol moeten spelen. Dit is geen date, maar een auditie voor een toneelstuk over een verschrikkelijke date.

Hij heeft al twee bourbons achter de kiezen als ik aankom, en als hij wat al te handtastelijk wordt, raakt mijn geduld op en word ik chagrijnig. Hij is te familiair, te opdringerig, en hij draagt ook nog een coltrui terwijl hij daar geen geschikt hoofd voor heeft, of misschien is het zijn kin, of zijn mond, ik weet het niet, maar ik kán het gewoon niet met die coltrui. En als we dan afscheid nemen, vraagt hij of ik het gelezen heb, dat boek. Ik zeg: 'Nee, jij wel?' En hij zegt: 'Nee, ik ben niet zo'n lezer,' en ik denk: *quelle surprise*. En dan zegt hij nog: 'Maar ik weet zeker dat het helemaal over jou gaat.' En ik zeg: 'Jij bent ook single, waarom zou het niet over jou gaan?' En hij zegt: 'O, dit? Voor mij is dit iets tijdelijks.'

De blijvende staat van mijn tijdelijkheid. Daar kan ik niet omheen. Ik sta voor hem bij de ingang van het metrostation en kan niet om mezelf heen. Ik ben alles wat er is, wil ik hem vertellen. Maar voor hem is het niets, want zo ziet hij zichzelf op dit moment. Hij is alleen, dus is hij niets. Hoe leg ik uit dat dat niet voor mij geldt? Zijn context is de mijne niet. Hoe blaas je de bus op die je je hele leven hebt moeten nemen? Het was niet jouw schuld dat er geen andere middelen van vervoer beschikbaar waren.

'Je moet het eens lezen,' zegt hij, en ik sla met mijn handtas tegen zijn arm, alsof ik word lastiggevallen en hem van me af wil slaan. Ik loop weg, einde auditie, en hij roept me nog zijn laatste claus na: 'Hé, waar heb ik dat aan verdiend?'

En als hij daar nog 'kutwif' aan toevoegde, heb ik dat niet gehoord. Hij zal het wel gemompeld hebben. Een eigen toevoeging aan zijn tekst.

Ik lees het boek niet. Ik laat het achter in het washok van mijn appartementengebouw, en als ik er weer terugkom is het weg. Mijn moeder vraagt er niet meer naar. Haar inschatting van mijn worstelingen verandert voortdurend. Het single zijn is kennelijk weer even wat minder belangrijk.

Laten we het er niet meer over hebben. Ander onderwerp, graag.